

Utbildningsinspektion i Tingvallaskolan och Botilsäters skola

Förskoleklass

Grundskola årskurserna 1–6 respektive årskurserna 1–5

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i Säffle kommun och besökt Tingvallaskolan den 4 och 5 september 2007 och Botilsäters skola den 6 september 2007. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida. (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i helhetsbedömningen åtgärdas. Åtgärderna ska redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen vid nästkommande inspektion.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolorna som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Tingvallaskolan och Botilsäters skola intervjuades rektorn, elever, lärare och övrig personal samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns i rektorsområdet utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet/verksamheten

Tingvallaskolan	Antal elever
Förskoleklass	56
Grundskola	280
Botilsäters skola	Antal elever
Förskoleklass	8
Grundskola	53

Tingvallaskolan är belägen i den östra delen av centralorten Säffle. Skolan är byggd 1949 och har nyligen renoverats. I skolans upptagningsområde finns huvudsakligen villabebyggelse och relativt få elever åker skolskjuts. Elever från andra skolors upptagningsområden söker sig till Tingvallaskolan och lokalerna är därför fullt utnyttjade. Skolbarnsomsorgen är belägen i andra lokaler utanför skolan och rektorsansvaret för skolbarnsomsorgen åvilar inte rektorn för Tingvallaskolan. Skolan genomför en satsning på skolgården och har skapat stimulerande och aktivitetsskapande utemiljöer kring skolan.

Botilsäters skola är belägen på Värmlandsnäs i byn Botilsäter cirka 20 kilometer söder om centralorten. Skolans upptagningsområde omfattar de södra delarna av Säffle kommun som är utpräglad landsbygd. Majoriteten av eleverna åker skolskjuts. Skolan byggdes omkring 1960 och har byggts till en gång under 1970-talet. Skolgården är stor och ger goda möjligheter till aktiviteter för barnen. I skolan finns också ett fritidshem. Botilsäters skola och Tingvallaskolan har sedan februari 2007 samma rektor och bildar ett rektorsområde inom skolområdet Tegnér i Säffle kommun.

Helhetsbedömning

Inspektörerna bedömer att Tingvallaskolan och Botilsäters skola har mycket goda förutsättningar för elevernas utveckling och lärande. Samtidigt visar inspektionen att skolorna inte helt tar till vara de goda förutsättningarna som finns för verksamheten. Det är inspektörernas uppfattning att Tingvallaskolan och Botilsäters skola kan komma längre i arbetet med att uppfylla de nationella målsättningarna. Inspektörerna vill uppmärksamma skolorna på att det utifrån målen för utbildningen ställs större krav på arbetet än vad skolorna i dag kan uppvisa.

Skolorna gör ingen uppföljning eller utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål i övriga ämnen än engelska, matematik och svenska. En absolut förutsättning för att skolorna ska kunna ha en uppfattning om hur man lyckas med elevernas kunskapsutveckling är att systematiskt följa upp och utvärdera kunskapsresultaten. Vidare behöver man på ett helt annat sätt än idag sammanställa och dokumentera resultaten av skolornas verksamhet. Ett sådant underlag är också en förutsättning för att kunna göra utvärderingar, analyser och förstå hur olika metoder och arbetssätt i verksamheten står i relation till kunskapsresultat vid den egna skolan.

Tingvallaskolan och Botilsäters skola har inte, enligt inspektörernas bedömning, arbetat tillräckligt med att engagera eleverna i att ta eget ansvar och utöva inflytande i läroprocessen. Den kraft som finns i att eleverna är målinriktade och ansvarstagande utnyttjas därför inte fullt ut på skolorna. Elevernas kunskap om målen i kursplanerna och läroplanen är relaterad till enstaka lärares arbete men saknas helt i de flesta fall. Om elever inte har vetskap om kursplaners mål blir det mycket svårt för dem att utöva ett inflytande eller ta ansvar för de viktiga frågorna kring lärandet och undervisningens planering.

Vid Tingvallaskolan ser inspektörerna många exempel där arbetet är organiserat så att alla elever får samma uppgifter oavsett förutsättningar, erfarenheter och intressen. Inspektörerna ser få exempel på att eleverna får möjligheter att pröva, utforska, gestalta och reflektera över olika kunskaper och erfarenheter. Därför bör särskilt Tingvallaskolan arbeta för att innehållet i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer i högre grad motsvarar det som uttrycks i läroplanen och kursplanernas mål att sträva mot. Både Tingvallaskolan och Botilsäters skola måste bättre följa upp och utvärdera att undervisningen ligger i linje med läroplanens och kursplanernas mål.

I Botilsäters skola bedrivs ett kontinuerligt och aktivt värdegrundsarbete. Detta arbete har bidragit till att skapa en lugn och trygg miljö i skolan. Vid Tingvallaskolan, som också har en lugn och trygg miljö, uppfattar inspektörerna att det saknas en röd tråd och en systematik i värdegrundsarbetet vilket måste förbättras. För att förebygga och förhindra att barn och elever utsätts för trakasserier och annan kränkande behandling har båda skolorna en likabehandlingsplan. Skolornas likabehandlingsplaner uppfyller dock inte till fullo lagens krav.

Båda skolornas kvalitetsredovisningar har brister i bedömningen av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och i redovisningen av vilka åtgärder som verksamheten avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Tingvallaskolan och Botilsäters skola behöver förbättra det systematiska kvalitetsarbetet med kontinuerlig uppföljning, utvärdering och analys av hur man går vidare i det fortsatta arbetet.

Tingvallaskolan och Botilsäters skola har haft ett stort antal rektorsbyten under de två senaste åren. Skolorna saknar därför kontinuitet i den pedagogiska ledningen vilket återspeglas i att det vid båda skolorna finns brister och förbättringsbehov på sådana områden som är rektorns ansvar. Nuvarande rektor som är relativt ny i sin roll har dock ett stort förtroende som chef och pedagogisk ledare.

Bristerna i skolornas kvalitetsarbete och avsaknaden av kontinuitet i den pedagogiska ledningen ser inspektörerna som betydelsefulla orsaker till att Tingvallaskolan och Botilsäters skola inte kommit längre i arbetet med att uppfylla de nationella målsättningarna.

Brister som måste åtgärdas

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast måste åtgärdas.

- Skolorna gör inte någon systematisk uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i förhållande till de nationella målen i årskurs 5 i samtliga äm-

4 (16)

nen(4 kap. 1 § skollagen och 2 kap. 6 § grundskoleförordningen samt avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet).

- Beslut om elevs placering i särskild undervisningsgrupp saknas (5 kap. 5 § grundskoleförordningen).
- Skolorna ger inte undervisning i ämnet teknik före utgången av årskurs 5 vilket medför att eleverna inte ges möjlighet att nå målen i ämnet i årskurs 5 (2 kap. 6 § grundskoleförordningen, förordningen om kursplaner för grundskolan och bilaga 3 till skollagen).
- Eleverna vid Tingvallaskolan erbjuds inte elevens val (2 kap. 19–20 §§ grundskoleförordningen).
- Skolorna tar ut avgifter för aktiviteter som anordnas av skolan (4 kap. 4 § skollagen).
- Skolornas kvalitetsredovisningar uppfyller inte kraven i förordningen (2-4 §§ förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).

Områden som är i behov av förbättringsinsatser

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser inom följande områden:

- Skolorna bör följa upp och utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen.
- Skolorna bör arbeta så att information till elever och vårdnadshavare om elevernas kunskapsutveckling tydligare relateras till kursplanernas mål.
- Tingvallaskolan bör arbeta för att innehållet i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer i högre grad motsvarar det som uttrycks i läroplanen och kursplanernas mål att sträva mot.
- Skolorna bör förbättra arbetet med att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen och att utveckla elevernas inflytande och ansvar över sitt eget lärande.
- Tingvallaskolans lärare bör samverka bättre i arbetet med att nå utbildningsmålen.
- Skolornas arbete med åtgärdsprogram bör förbättras.
- Tingvallaskolan bör förbättra och systematisera värdegrundsarbetet.
- Skolorna bör förbättra systematiken i sitt kvalitetsarbete.

Bedömningar

Nedan redovisas inspektionens bedömningar utifrån en fyrgradig kvalitetsskala enligt följande:

- *Mycket god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav *väl* uppfylls.
- *God* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav i *huvudsak* uppfylls.
- *Mindre god* kvalitet innebär att styrdokumentens mål och krav endast *delvis* uppfylls.
- *Ej godtagbar* kvalitet innebar en *ansevärd avvikelse* från styrdokumentens mål och krav.

1 KUNSKAPER

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att varje elev ska nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Inspektörerna granskar om utbildningen ger kunskaper i vid mening, såväl fakta och förståelse som färdigheter och förmåga att exempelvis utvärdera sitt eget lärande och att arbeta självständigt. Vidare granskas vilka förutsättningar kommun och skola ger för att eleverna ska nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om eleverna tillägnar sig goda kunskaper i förhållande till läroplanens och kursplanernas mål.

Kommentar:

Resultat på nationella ämnesprov i årskurs 5 vårterminen 2007 visar att de allra flesta eleverna vid Tingvallaskolan har klarat kraven. I svenska och engelska är det 53 av 55 elever och i matematik 50 av 55 elever som nått målen. I Botilsäters skola är andelen elever som nått målen vid de nationella ämnesproven i årskurs 5 lägre. Sju elever av elva deltagande har klarat kraven i engelska och svenska medan det är åtta elever av elva som nått målen i matematik. Eftersom det är så få elever som ingår i åldersgruppen vid Botilsäters skola är det svårt att dra slutsatser om resultaten vid skolan enbart utifrån statistik över provresultaten. Statistik från tidigare års nationella ämnesprov i Botilsäters skola visar en bättre måluppfyllelse.

1.2 Uppföljning av kunskapsresultaten

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om resultatet av skolans verksamhet följs upp kontinuerligt så att undervisningsmål och metoder ständigt kan prövas och utvecklas i förhållande till styrdokumentens krav,
- om lärarna använder resultaten från de nationella proven för att analysera och främja elevernas kunskapsutveckling,

6 (16)

- om kunskapsresultaten följs upp i alla ämnen.

Bedömning av området Uppföljning av kunskapsresultaten:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörernas bedömning av området är att kvaliteten är mindre god eftersom skolorna saknar uppföljning och analys av de samlade kunskapsresultaten.

Uppföljning av skolans verksamhet

Skolans verksamhet måste utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Genom dokumentstudier och intervjuer med rektorn och personal finner inspektörerna att Tingvallaskolan och Botilsäters skola inte följer upp kunskapsresultaten i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. Tingvallaskolan och Botilsäters skola sammanställer inte resultaten av skolans verksamhet annat än när det gäller de nationella ämnesproven i årskurs 5. Skolorna redovisar inte utvärderingar, analyser eller diskussioner om hur olika metoder och arbetssätt i verksamheten står i relation till kunskapsresultat vid den egna skolan. Intervjuer med personalen vid Tingvallaskolan visar att lärarna i arbetslagen F-3 inte följer upp hur eleverna lyckas med måluppfyllelsen i årskurs 5 och ställer det i relation till sin egen verksamhet. Av intervjuer med rektorn och personalen framgår också att man vid Tingvallaskolan och Botilsäters skola inte gör kontinuerliga uppföljningar av hur det går för eleverna när de kommer till årskurs 7-9. Se vidare i avsnitt 3.4. Inspektörerna bedömer att skolorna inte följer upp verksamhetens resultat.

1.3 Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om lärarna utvärderar varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen,
- om kontinuerliga utvecklingssamtal, med stöd av den individuella utvecklingsplanen, genomförs samt att ett samtal förs om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas,
- om lärarna vid betygssättningen utnyttjar all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till kraven i kursplanerna,
- om betygskatalog förs på ett rättssäkert sätt,
- om betyg sätts enligt författningarna krav.

Bedömning av området Bedömning, betygssättning och kommunikation av resultat:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Inspektörerna konstaterar att Tingvallaskolan och Botilsäters skola följer upp elevernas kunskapsutveckling i ämnena engelska, matematik och svenska och har väl fungerande rutiner för utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner. Dock är inspektörernas sammanvägda bedömning att området är av mindre god kvalitet då skolorna saknar kunskapsuppföljning i samtliga ämnen och att skolorna behöver säkerställa att informationen om elevers kunskapsutveckling är relaterade till nationella mål.

Utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling

Enligt läroplanen ska läraren utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling. Genom dokumentstudier och intervjuer med rektorn och personal finner inspektörerna att Tingvallaskolan och Botilsäters skola följer upp varje elevs kunskapsutveckling kontinuerligt i ämnena engelska, matematik och svenska. Skolorna gör dock ingen kontinuerlig uppföljning eller utvärdering av varje elevs kunskapsutveckling i förhållande till kursplanernas mål i övriga ämnen. Se vidare avsnitt 3.4. Inspektörerna bedömer att Tingvallaskolan och Botilsäters skola bör följa upp och utvärdera varje elevs kunskapsutveckling utifrån kursplanernas mål i samtliga ämnen.

Utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner

Läraren ska genom utvecklingssamtal minst en gång per termin främja elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling. Informationen vid utvecklingssamtalet bör grunda sig på en utvärdering av elevens utveckling i relation till målen i läroplanen och kursplanerna. Båda skolorna använder sig av en modell för utvecklingssamtal och individuella utvecklingsplaner som utarbetats i Säfle kommun. Genom intervjuer med föräldrar, personal och elever finner inspektörerna att information till elev och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling huvudsakligen är inriktad på ämnena svenska, matematik och engelska. I vilken utsträckning informationen till elev och vårdnadshavare om elevens kunskapsutveckling relateras till kursplanernas mål varierar med skola, årskurs och lärare. Inspektörerna bedömer att skolorna bör arbeta så att information till alla elever och vårdnadshavare om elevernas kunskapsutveckling tydligare relateras till kursplanernas mål.

1.4 Genomförande av utbildningen

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans verksamhet,
- om organisation och varierade arbetssätt ger utrymme för olika kunskapsformer,
- om eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet,
- om undervisningen är allsidig och saklig,
- om alla som arbetar i skolan samverkar för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande,
- om skolan samverkar med arbetslivet och närsamhället.

Bedömning av området Genomförande av utbildningen:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Båda skolorna behöver förbättra arbetet med elevernas ansvar och inflytande över sitt lärande och elevernas kännedom om målen. Vidare behöver Tingvallaskolan förbättra samarbetet mellan lärarna samt säkerställa att undervisningen ligger i linje med läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot. Mot denna bakgrund gör inspektörerna den sammanvägda bedömningen att området Genomförande av utbildningen är av mindre god kvalitet.

Läroplan/kursplaner anger inriktningen för verksamheten

Enligt läroplanen ska skolan främja elevernas harmoniska utveckling genom en balanserad och varierad sammansättning av innehåll och arbetsformer. Läraren ska utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande och organisera arbetet så att eleven utvecklas och samtidigt stimuleras att använda hela sin förmåga.

I verksamhetsbesök på Tingvallaskolan ser inspektörerna många exempel där arbetet är organiserat så att alla elever får samma uppgifter oavsett förutsättningar, erfarenheter och intressen. En vanligt förekommande arbetsform vid lektionsbesöken är att läraren har kortare genomgång med hela klassen och att eleverna sedan arbetar självständigt med uppgifter i läroböckerna. Elever som blir klara med uppgifterna får av läraren ofta fler uppgifter av samma karaktär eller andra uppgifter inom samma område. Intervjuer med elever och lärare bekräftar bilden av att det inte heller är vanligt att undervisningen tar sin utgångspunkt i elevers olika erfarenheter och upplevelser utan att det är mera vanligt att läromedlet är styrande för hur undervisningen läggs upp. När elever i intervjuer beskriver skolarbetet och hur man

arbetar för att nå målen är utgångspunkten lärarens instruktioner och handledning, enskilt arbete med uppgifter i läroboken och prov. Med undantag för ämnena idrott och hälsa, slöjd och musik är exempel på variation i innehåll och arbetsformer få under inspektörernas besök och även i elevernas beskrivningar av hur undervisningen går till. Likaså ser inspektörerna få exempel på att eleverna får möjligheter att pröva, utforska, gestalta och reflektera över olika kunskaper och erfarenheter. Av intervjuer med rektorn och personalen samt av verksamhetsbesök framgår vidare att man vare sig i Tingvallaskolan eller Botilsäters skola följer upp och utvärderar att undervisningen ligger i linje med läroplanen och kursplanernas mål att sträva mot. Inspektörerna bedömer därför att Tingvallaskolan bör arbeta för att innehållet i undervisningen, arbetssätt och arbetsformer i högre grad motsvarar det som uttrycks i läroplanen och kursplanernas mål att sträva mot oavsett årskurs, lärare och ämne.

Inflytande och ansvarstagande

Skolan ska klargöra för eleverna vilka mål utbildningen har. Att den enskilda skolan är tydlig i fråga om mål, innehåll och arbetsformer är en förutsättning för elevers och vårdnadshavares rätt till inflytande och påverkan. Elevernas kunskapsmässiga och sociala utveckling förutsätter att de efter ålder och mognad tar ett allt större ansvar för det egna arbetet och att de får ett reellt inflytande på utbildningens utformning.

Lärare och elever på Tingvallaskolan och Botilsäters skola ger exempel på hur man som elev kan påverka det egna lärandet genom att till vissa uppgifter välja redovisningsform eller vad man vill göra när man blivit klar med det som alla i klassen jobbar med. Verksamhetsbesök och intervjuer med elever visar att eleverna inte har och inte heller efterfrågar inflytande över lärandet eller hur undervisningen läggs upp. Personalintervjuer visar att skolorna inte heller har någon gemensam plan för hur elevernas ansvar och inflytande över det egna lärandet successivt ska öka. Vidare visar verksamhetsbesök och intervjuer att eleverna oftast saknar kunskap om målen för utbildningen. Om elever inte har vetskap om kursplaners mål blir det mycket svårt för dem att utöva ett inflytande eller ta ansvar för de viktiga frågorna kring lärandet och undervisningens planerande. Inspektörerna bedömer att Tingvallaskolan och Botilsäters skola bör förbättra arbetet med att öka elevernas kännedom om målen för utbildningen. Vidare bör skolorna förbättra arbetet med att utveckla elevernas inflytande och ansvar över sitt eget lärande.

Samverkan inom skolan

Enligt läroplanen ska läraren samverka med andra lärare i arbetet för att nå utbildningsmålen. Lärarna ska också utveckla samarbetet mellan förskoleklass, skola och fritidshem.

Av intervjuer med lärarna och rektorn framgår att samarbetet mellan lärarna i de olika arbetslagen vid Tingvallaskolan inte är aktivt. Speciellt gäller detta mellan lärare i de lägre och i de högre årskurserna men också mellan lärarna i förskoleklassen och lärarna i skolan. Inspektörerna bedömer att lärarna vid Tingvallaskolan bör samverka bättre i arbetet med att nå utbildningsmålen.

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om undervisningen anpassas till varje elevs förutsättningar och behov,
- om skolan uppmärksammar och hjälper elever i behov av särskilt stöd,
- om åtgärdsprogram alltid upprättas vid särskilda stödinsatser.

Bedömning av området Anpassning av verksamheten till elevernas behov:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Båda skolorna har rutiner för att tidigt uppmärksamma elever som har svårigheter att nå målen. Skolorna ger också stöd och särskilt stöd till de elever som behöver. Inspektörernas sammanvägda bedömning är att området är av god kvalitet dock behöver skolorna förbättra arbetet med åtgärdsprogram.

Upprättande av åtgärdsprogram

Om det framkommer uppgifter om att en elev kan ha behov av särskilda stödåtgärder ska rektorn se till att en utredning inleds. Om utredningen visar att eleven är i behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att ett åtgärdsprogram upprättas. Av åtgärdsprogrammet ska framgå vilka elevens behov är, hur behoven ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av särskilt stöd på Tingvallaskolan och i Botilsäters skola. De åtgärdsprogram som inspektörerna granskar är upprättade utifrån författningens krav men varierar i kvalitet och utformning. Vid båda skolorna finner inspektörerna några åtgärdsprogram som bättre bör precisera vilka behov utredningen visar och vilken målsättning åtgärdsprogrammet har. Vidare bör kopplingen mellan utredning, behov, målsättningar och åtgärder förtydligas i dessa åtgärdsprogram. Inspektörerna bedömer därför att skolornas arbete med åtgärdsprogram bör förbättras.

2 NORMER OCH VÄRDEN

Inom detta granskningsområde behandlas skolans arbete för att främja vårt samhälles demokratiska värderingar och för att hos eleverna utveckla normer och värden i enlighet med styrdokumentet för vårt skolväsende.

Enligt skollagen ska utbildningen för barn och ungdom främja deras utveckling till ansvarskännande människor och samhällsmedlemmar. I läroplanerna framhålls att barnen och eleverna ska utveckla förståelse och respekt för alla människors lika värde. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet. Eleverna ska också utveckla sin förmåga att göra och uttrycka medvetna etiska

ställningstaganden och eleverna ska kunna ta ett allt större ansvar för det egna arbetet och för miljön.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- förekomsten av trakasserier eller annan kränkande behandling,
- om skolan/lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete,
- om skolan har ordningsregler som är utarbetade i samverkan med personal och elever,
- om skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med bestämmelserna och dess mål och åtgärder är synliga i det dagliga arbetet.

Bedömning av området Normer i studiemiljö och samvaro:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning har verksamheten inom detta område mindre god kvalitet eftersom likabehandlingsplanerna inte uppfyller kraven i lagen och då Tingvallaskolan bör förbättra sitt systematiska värdegrundsarbete. Dock är mobbning eller annan kränkande behandling mycket ovanligt vid skolorna och inspektörerna noterar att det finns en god social gemenskap och ett vänligt klimat såväl elever emellan som mellan lärare och elever i både Tingvallaskolan och Botilsäters skola.

Värdegrundsarbete

Enligt skollagen ska var och en som verkar inom skolan främja aktningen för varje människas egenvärde. Huvudmannen för verksamheten ska vidare enligt barn- och elevskyddslagen se till att det bedrivs ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter samt motverka diskriminering och annan kränkande behandling.

Intervjuer och dokumentstudier visar att lärarna vid Botilsäters skola bedriver ett kontinuerligt och aktivt värdegrundsarbete. Detta arbete har bidragit till att skapa en lugn och trygg miljö i skolan. Vid Tingvallaskolan som också uppfattas ha en lugn och trygg miljö kan lärarna och rektorn inte redovisa ett gemensamt aktivt värdegrundsarbete. De exempel som inspektörerna får i intervjuerna är dels affischering i entréhallen där skolan veckovis lyfter en värdering man bör ha med sig i umgänget med andra dels ett faddersystem bland eleverna. Värdegrundsarbetet i övrigt uppfattar inspektörerna som sporadiskt och beroende av den enskilde lärarens bedömning och intresse samt av om något inträffat i klassen som föranleder en aktivare insats. Inspektörerna uppfattar i intervjuerna med rektorn och personalen att det saknas en röd tråd och en systematik i Tingvallaskolans värdegrundsarbete. Inspektörerna får

också av rektorn information om en enskild händelse under våren 2007 där en elev vid Tingvallaskolan blivit kränkt av två andra elever. Skolan har på ett aktivt sätt hanterat kränkningen i enlighet med den likabehandlingsplan som skolan har. Enligt inspektörernas uppfattning borde dock händelsen varit en signal för skolan att aktivera ett förebyggande systematiskt och målinriktat värdegrundsarbete.

Inspektörerna bedömer att Tingvallaskolan bör förbättra och systematisera värdegrundsarbetet.

Likabehandling

Skolan är skyldig att bedriva ett målinriktat arbete för att främja barns och elevers lika rättigheter samt att förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Vidare ska det upprättas en likabehandlingsplan för varje verksamhet vid skolan. Likabehandlingsplanen ska upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller.

Vid inspektionstillfället hade båda skolorna en likabehandlingsplan. Skolornas likabehandlingsplan motsvarar dock inte en sådan plan som lagen kräver då den exempelvis inte tydligt och konkret och utifrån en kartläggning av den enskilda skolans behov anger vilka åtgärder som behövs under det kommande året för att främja likabehandling och förebygga och förhindra trakasserier och annan kränkande behandling. Intervjuer visar också att eleverna vid Tingvallaskolan och Botilsäters skola inte har deltagit i framtagandet av likabehandlingsplanen och inte heller är medvetna om att skolan har en sådan. Se vidare i Skolverkets allmänna råd och kommentarer för arbetet med att främja likabehandling. Eftersom ansvaret för upprättandet av likabehandlingsplaner i kommunen inte har överlåtits till rektorn sker bedömningen av likabehandlingsplanerna i den för kommunen övergripande rapporten.

3 LEDNING OCH KVALITETSARBETE

Inom detta granskningsområde behandlas verksamhetens ledning och personal och om kommunen och skolan följer de nationella bestämmelserna som omfattar dessa grupper. Inspektionen granskar dessutom rektors och personalens ansvarstagande för skolans målinriktning och myndighetsutövning samt hur kommunens och skolans uppföljningssystem fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen.

3.1 Rektors ansvar

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om rektor är förtrogen med det dagliga arbetet,
- om rektor som pedagogisk ledare tar det övergripande ansvaret för att verksamheten utvecklas i riktning mot de nationella målen,
- om rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Bedömning av området Rektors ansvar:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning har verksamheten inom detta område god kvalitet. Rektorn är förtrogen med det dagliga arbetet i skolan och har ett stort förtroende som chef och pedagogisk ledare. Dock har Tingvallaskolan och Botilsäters skola haft många rektorsbyten under de två senaste åren. Skolorna saknar därför kontinuitet i den pedagogiska ledningen vilket återspeglas i att det vid båda skolorna finns brister och förbättringsbehov på sådana områden som är rektorns ansvar.

Rektors beslutsfattande

Dokumentstudier och intervjuer visar att rektorn i huvudsak fattar beslut i enlighet med bestämmelserna.

Enligt grundskoleförordningen ska särskilt stöd i första hand ges inom den klass eller grupp som eleven tillhör. Om det finns särskilda skäl får sådant stöd istället ges i en särskild undervisningsgrupp. Styrelsen ska efter samråd med eleven och elevens vårdnadshavare besluta i fråga om elevens placering i en särskild undervisningsgrupp. I Säffle kommun är beslut om placering av elev i särskild undervisningsgrupp delegerade till rektorn.

Enligt rektorn vi Tingvallaskolan finns det i "Lilla Gruppen" elever placerade som har hela sin undervisning förlagd till gruppen och där åtgärden förväntas vara under en stor del av terminen. Inspektörerna bedömer därför att det finns elever vid Tingvallaskolan som är placerade i en särskild undervisningsgrupp. För elever som får sin undervisning i "Lilla Gruppen" har placeringen diskuterats och förordats i elevvårdskonferens och elevernas vårdnadshavare har ställt sig positiva till stödformen. Rektorn har dock inte fattat ett särskilt beslut med besvärshänvisning om placering av elev i särskild undervisningsgrupp och beslutet har följaktligen inte heller anmälts till barn- och utbildningsnämnden. Inspektörerna bedömer att rektorn måste fatta beslut med besvärshänvisning vid placering av elev i särskild undervisningsgrupp.

3.2 Personalens utbildning och kompetensutveckling**Inom detta bedömningsområde har granskats:**

- om skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver,
- om skolans pedagogiska personal har nödvändiga insikter i de föreskrifter som styr utbildningen,
- om skolans pedagogiska personal får den kompetensutveckling som de behöver för att professionellt kunna utföra sina arbetsuppgifter,

14 (16)

- om rektor genom utbildning och erfarenhet har förvärvat pedagogisk insikt.

Bedömning av området Personalens utveckling och kompetens:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
		X	

Motivering:

Inspektörerna bedömer att området Personalens utbildning och kompetensutveckling är av god kvalitet. Så gott som samtliga lärare är behöriga och utbildade för den undervisning de i huvudsak bedriver och personalen deltar i kompetensutveckling som de behöver för att professionellt kunna utföra sina uppgifter. Rektorn har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt.

3.3 Tillgång till utbildning

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan tar emot elever enligt bestämmelserna,
- om varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar och om den erbjudna undervisningstiden kan redovisas,
- om skolan erbjuder eleverna valmöjligheter i enlighet med författningarna,
- om skolan erbjuder eleverna studie- och yrkesorientering,
- om eleverna har tillgång till nödvändig utrustning och ändamålsenliga lokaler,
- om utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för vissa hjälpmedel eller enstaka inslag som innebär en ringa kostnad.

Bedömning av området Tillgång till utbildning:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Tillgången till läromedel, pedagogiskt material och andra hjälpmedel möjliggör för eleverna att få en tidsenlig utbildning och att nå de nationella målen. Dock har verksamheten inom detta område enligt inspektörernas sammanvägda bedömning mindre god kvalitet beroende på att elever inte har tillgång till elevens val och ämnet teknik samt att utbildningen inte är avgiftsfri för eleverna.

Tillgång till utbildning

För varje ämne finns en nationellt fastställd kursplan. I kursplanerna finns bland annat angivet mål som eleverna skall ha uppnått efter det femte skolarbetet. I Tingval-

laskolan och i Botilsäters skola anordnas inte undervisning i ämnet teknik. Eleverna har därför inte möjlighet att nå kursplanens mål att uppnå i årskurs 5 före utgången av årskurs 5. Inspektörerna bedömer att undervisning i ämnet teknik måste anordnas före utgången av årskurs 5 för eleverna vid Tingvallaskolan och Botilsäters skola.

I timplanen anges ett visst antal timmar för elevens val. Undervisningen syftar till att fördjupa och bredda elevens kunskaper i ett eller flera ämnen. Intervjuer med rektorn, personal och elever visar att Tingvallaskolan inte erbjuder elevens val. Därför bedömer inspektörerna att Tingvallaskolan måste vidta åtgärder så att eleverna får tillgång till elevens val i enlighet med bestämmelserna.

Enligt intervjuer med föräldrar och rektorn finns det elever vid Tingvallaskolan som är berättigade till modersmålsundervisning men som inte får det. Eftersom ansvaret för att organisera och erbjuda modersmålsundervisning i Säffle kommun inte ligger hos rektorerna utan hos en central tjänsteman görs skolverkets bedömning av detta i den för kommunen övergripande rapporten.

Avgiftsfri utbildning

Utbildningen i grundskolan ska enligt skollagen vara avgiftsfri för eleverna. I verksamheten får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. I såväl Tingvallaskolan som Botilsäters skola förekommer det att skolan tar ut en avgift för aktiviteter som skolan anordnar. Exempelvis anordnas skidresor där elevens kostnad är mer än 300 kr. Skolorna erbjuder också kostnadsfria arrangemang att välja på för eleverna vid dessa tillfällen. Inspektörerna bedömer att utbildningen inte är avgiftsfri och att skolorna måste vidta åtgärder så att utbildningen blir avgiftsfri för eleverna. I kommunrapporten finns Skolverkets samlade bedömning av avgifter i kommunen.

3.4 Kvalitetsarbete

Inom detta bedömningsområde har granskats:

- om skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete med syftet att nå målen i styrdokumentet,
- om det systematiska kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som innehåller en bedömning av i vilken mån de nationella målen för utbildningen nåts och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för att öka måluppfyllelsen.

Bedömning av området Kvalitetsarbete:

Ej godtagbar kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
	X		

Motivering:

Enligt inspektörernas sammanvägda bedömning har verksamheten inom detta område mindre god kvalitet beroende på brister i skolornas kvalitetsredovisningar och avsaknaden av systematik i kvalitetsarbetet. Dock kan skolorna visa exempel på utvecklingsarbete av god kvalitet som syftar till förbättrad måluppfyllelse.

Systematiskt kvalitetsarbete

Skolans verksamhet måste enligt läroplanen utvecklas så att den svarar mot uppställda mål. Detta kräver att undervisningsmålen ständigt prövas, resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder prövas och utvecklas.

Intervjuer med rektorn och personal samt dokumentstudier visar att Tångvallaskolan och Botilsäters skola inte bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete där man med utgångspunkt i kunskapsresultaten gör utvärderingar, analyser och föreslår åtgärder för förbättrad måluppfyllelse. Vid båda skolorna ges inspektörerna exempel på utvecklingsarbete som syftar till kvalitetsförbättringar men skolorna redovisar inte hur dessa arbeten följs upp, utvärderas eller vilka slutsatser skolan drar för det framtida arbetet. Inspektörerna bedömer därför att skolorna bör förbättra systematiken i sitt kvalitetsarbete.

Kvalitetsredovisning

Enligt förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet ska varje skola årligen upprätta en kvalitetsredovisning. Kvalitetsredovisningarna ska innehålla en bedömning av i vilken utsträckning nationella mål för utbildningen har förverkligats och en redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse.

Vid skolorna har det tidigare år inte upprättats någon kvalitetsredovisning. Efter inspektionsbesöket får inspektörerna ta del av skolornas första kvalitetsredovisning. Inspektörerna kan konstatera att Tångvallaskolan och Botilsäters skola inte redovisar bedömningar av i vilken utsträckning de nationella målen för utbildningen har förverkligats och inte någon redogörelse för vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Inspektörerna noterar att kunskapsresultaten i årskurs 5 i övriga ämnen än engelska, matematik och svenska inte redovisas, följs upp eller utvärderas i kvalitetsredovisningen vid någon av skolorna. Kunskapsresultaten vid skolorna används inte heller som underlag för slutsatser och förslag om kvalitetsförbättrande insatser. Se avsnitten 1.1 och 1.2. Vidare visar intervjuer att eleverna inte medverkar i utarbetandet av kvalitetsredovisningarna. Fritidshemsverksamheten i Botilsäter ingår i rektorns ansvarsområde men är inte behandlad i kvalitetsredovisningen. Se vidare i Skolverkets allmänna råd om kvalitetsredovisning.

Inspektörerna bedömer att Tångvallaskolan respektive Botilsäters skola måste upprätta en kvalitetsredovisning i enlighet med gällande författningar.

2008-02-11 Göteborg

Mats Lindström

Leif Aljered